

Latvijas sabiedrībai labklājības nozarē aktuālie un būtiskie izaicinājumi 2018. – 2021. gadam un tēmas izpētei

Izaicinājumi, kuru risināšanai nepieciešams fokusēt Latvijas pētniecības organizāciju darbu	Pētniecības problēmas, kuru izpētē nepieciešamas prioritāras investīcijas	Nozares politikas plānošanas dokuments	Nozares plānošanas politikas dokumentā noteiktās politikas nostādnes un prioritātes	Zinātnes nozaru grupas vai nozares (atbilstoši Fraskati rokasgrāmatā noteiktajai FOS klasifikācijai)
Aktīvās novecošanās izaicinājumi ilgākam un labākam darba mūžam Latvijā¹	Demogrāfiskā situācija kopumā un nepieciešamība palikt darba tirgū ilgāk. Gados vecāko iedzīvotāju konkurētspēja darba tirgū, tai skaitā, bezdarbs, zema mobilitāte, stereotipi no darba devēju puses, darba tirgum neatbilstošas zināšanas un prasmes, veselības stāvoklis, aprūpes pienākumi ģimenē. Salīdzinoši zema gados vecāko darbinieku darba vietu kvalitāte un tās sekas. Sociālās drošības izaicinājumi, paliecot ilgāk darba tirgū. Gados vecāko cilvēku pašnovērtējums par ilgākas nodarbinātības, prasmju pilnveidošanas iespējām. Dažāda vecuma grupu nodarbināto salīdzinošie aspekti (elastība, motivācija, komunikācija, gatavība mācīties/pārkvalificēties u.c.) Jauniešu, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, aktivizēšanas un atbalsta modeļu salīdzinoša analīze. Ilgstošā bezdarba cēloņu analīze un atbalsta pasākumu ilgstošajiem bezdarbniekiem efektivitātes izvērtējums.	Aktīvās novecošanās stratēģija ilgākam un labākam darba mūžam Latvijā (MK 07.09.2016. rīk.Nr.507) Labklājības ministrijas 31.03.2017. vēstule Nr. 32 - 1-05/591 Ministru prezidentam "Par aktīvās novecošanās situāciju". Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādnes 2015. - 2020. gadam (MK 12.05.2015. rīk.Nr.244)	Darbības virzieni: - Nodarbinātības sekmēšana; - Kompetenču un prasmju trūkuma mazināšana; - Veselības traucējumu mazināšana; - Darba vides novērtēšana un pielāgošana; - Sociālās aizsardzības nodrošinājums. Mērķis: nodrošināt sabalansētu un līdzsvarotu darba tirgus attīstību, veidot politiku, kas stimulē jaunu darba vietu radīšanu tautsaimniecībā, samazināt bezdarba izraisītās negatīvās sekas, palīdzēt atgriezties darba tirgū nelabvēlīgā situācijā esošajiem bezdarbniekiem un darba meklētājiem, kā arī pilnvērtīgi izmantot cilvēkresursu potenciālu. Rīcības virziena "Iekļaujošs darba tirgus" apakšmērķi: - Pakalpojumu paplašināšana reģistrētiem bezdarbniekiem atbilstoši identificētām vajadzībām; - Karjeras pakalpojumu paplašināšana; - Riska grupu iesaiste darba tirgū, risinot būtiskākos bezdarba iemeslus; - Palielināt reģionālo mobilitāti nodarbinātības veicināšanai.	3. Medicīnas un veselības zinātnes 3.3. <i>Veselības zinātnes</i> 5. Sociālās zinātnes 5.2. <i>Tautsaimniecība un uzņēmējdarbība</i> 5.3. <i>Izglītības zinātnes</i> 5.4. <i>Socioloģija</i>

¹ Visas no identificētajām jomām attiecībā uz aktīvās novecošanās situāciju ir uzskatāmas par prioritārām un analizējamām kopsakarībās, vienlaikus uzsverot, ka aktīvā novecošanās ir jāskata dzīves gājuma ietvaros, ne tikai sasniedzot kādu konkrētu vecuma robežu.

Izaicinājumi, kuru risināšanai nepieciešams fokusēt Latvijas pētniecības organizāciju darbu	Pētniecības problēmas, kuru izpētē nepieciešamas prioritāras investīcijas	Nozares politikas plānošanas dokuments	Nozares plānošanas politikas dokumentā noteiktās politikas nostādnes un prioritātes	Zinātnes nozaru grupas vai nozares (atbilstoši Fraskati rokasgrāmatā noteiktajai FOS klasifikācijai)
	Aktīvās darba tirgus politikas pasākumi – iespējas uzlabot pieejamo atbalstu bezdarbniekiem. Aktīvo darba tirgus politikas pasākumu efektivitātes novērtēšana - starptautiskā prakse, metodes, pieejas.			
Eiropas kopējie izaicinājumi: Demogrāfija un labklājība, sociālo sistēmu ilgtspēja	Zema dzimstība, kas nenodrošina pat vienkāršu paaudžu nomaiņu, un no tās izrietoša iedzīvotāju skaita samazināšanās. Reproduktīvā un darbaspējīgā vecumā esošu iedzīvotāju ekonomiskā migrācija. Spriedze Latvijā nodarbināto vecāku dzīvēs, cenšoties savienot darba un ģimenes dzīves pienākumus (salīdzinājumā ar citām ES valstīm Latvijā spriedze ir augstāka). Nākotnes darba dzīves ietekme uz sabiedrības sociālo un ekonomisko ilgtspēju t.sk. <i>action research</i> kā metodes izmantošana sociālās un ekonomiskās ilgtspējas izpētes procesos un politikas plānošanas dokumentu izstrādē. Dažādu sabiedrības grupu attieksme pret nodokļu nomaksu, t.sk. pret valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām (iemesli ieiet ēnu ekonomikā, šo cilvēku rīcība riskiem iestājoties, risinājumi motivācijas palielināšanai).	Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.–2017. gadam (MK 03.02.2016. rīk. Nr.115) Koncepcija par sociālās apdrošināšanas sistēmas stabilitāti ilgtermiņā (MK 17.11.2010. rīk. Nr.674) "Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam" (apstiprināts ar 2012.gada 20.decembra Latvijas Republikas Saeimas lēmumu)	Mērķis: veicināt ģimeņu nodibināšanu, stabilitāti, labklājību un sekmēt dzimstību, palielinot materiālo atbalstu, uzlabojot preču, pakalpojumu un vides pieejamību ģimenēm, dažādojot darba un ģimenes dzīves saskaņošanas iespējas, mazinot ģimeni destabilizējošos faktorus, aizsargājot bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu tiesības augt ģimenē. Rīcības virzieni: - Ģimenes dibināšana un laulība; - Ģimenes dzīves plānošana un bērna ienākšana ģimenē; - Atbalsts vecāku pienākumu īstenošanai; - Ģimenes stabilitāte; - Ārpusģimenes aprūpe. Mērķis: rast risinājumus valsts sociālās apdrošināšanas un tai skaitā pensiju sistēmas finanšu ilgtspējas nodrošināšanai. Rīcības virziens "Cienīgs darbs", uzdevums [247] „Reģistrētās nodarbinātības un sociāli atbildīgas uzņēmējdarbības veicināšana, t.sk. slēpto nodarbinātības formu izskaušana, darba vietu kvalitātes uzlabošana, stiprinot darba inspekcijas kapacitāti un monitoringa sistēmu,	5. Sociālās zinātnes 5.2. <i>Tautsaimniecība un uzņēmējdarbība</i> 5.3. <i>Izglītības zinātnes</i> 5.4. <i>Socioloģija</i> 5.9. <i>Citas sociālās zinātnes (starpnozaru sociālās zinātnes)</i>

Izaicinājumi, kuru risināšanai nepieciešams fokusēt Latvijas pētniecības organizāciju darbu	Pētniecības problēmas, kuru izpētē nepieciešamas prioritāras investīcijas	Nozares politikas plānošanas dokuments	Nozares plānošanas politikas dokumentā noteiktās politikas nostādnes un prioritātes	Zinātnes nozaru grupas vai nozares (atbilstoši Fraskati rokasgrāmatā noteiktajai FOS klasifikācijai)
			sociālo dialogu, veicot informatīvas kampaņas un atbalstot komersantu un nodarbināto izglītošanu, tostarp par dažādiem nodarbinātības veidiem, vecuma daudzveidības jautājumiem, darba vietu piemērotību. Sabiedrības iesaiste sociālo problēmu risināšanā, sekmējot sociālo uzņēmumu izveidi un darbību.”	
Sieviešu un vīriešu darba samaksas atšķirību cēloņu padziļināta izpēte	Darba samaksas atšķirību iemesli, kā komplekss problēmu loks: - Darba tirgus gan profesiju, gan nozaru izteikta segregācija pēc dzimuma. - Sievietes pārsvarā koncentrējas zemāk apmaksātās nozarēs un profesijās. - Stereotipi par sieviešu un vīriešu lomu, pienākumiem un atbildību sabiedrībā. - Izaicinājumi, kas saistīti ar darba un ģimenes dzīves saskaņošanas iespēju nodrošināšanu (bērnu aprūpes pakalpojumu pieejamību, citu ģimenes locekļu aprūpes pieejamību). Tiesību principa – vienlīdzīga atalgojuma par vienādas vērtības darbu, piemērošana un novērtēšana praksē. Kopumā zems sabiedrības informētības un zināšanu līmenis par savām tiesībām (attiecībā uz darbu/darba apstākļiem/ darba samaksu) un iespējām tās aizstāvēt. Sabiedrības neticība tiesiskās aizsardzības institūcijām, kā arī bailes zaudēt darbu. Nabadzības riska palielināšanās īpaši pirmspensijas un pensijas vecuma sievietēm.	Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādnes 2015.-2020. gadam (MK 12.05.2016. rīk. Nr. 244).	Mērķis: nodrošināt sabalansētu un līdzsvarotu darba tirgus attīstību, veidot politiku, kas stimulē jaunu darba vietu radīšanu tautsaimniecībā, samazināt bezdarba izraisītās negatīvās sekas, palīdzēt atgriezties darba tirgū nelabvēlīgā situācijā esošajiem bezdarbniekiem un darba meklētājiem, kā arī pilnvērtīgi izmantot cilvēkresursu potenciālu.	5. Sociālās zinātnes 5.2. Tautsaimniecība un uzņēmējdarbība 5.3. Izglītības zinātnes 5.4. Socioloģija
		Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020. gadam (Saeima 22.05.2014.)	Rīcības virzieni: - Uz zināšanu sabiedrībā pieprasītām kompetencēm orientēta, radošumu, inovāciju un veselīga dzīvesveida veicinoša izglītības satura pilnveide. - Karjeras izglītības sistēmas attīstība un pakalpojumu pieejamība.	
		Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011. – 2017. gadam (MK 03.02.2016. rīk. Nr.115)	Rīcības virziens: - darba un ģimenes dzīves saskaņošanas iespēju dažādošana.	

Izaicinājumi, kuru risināšanai nepieciešams fokusēt Latvijas pētniecības organizāciju darbu	Pētniecības problēmas, kuru izpētē nepieciešamas prioritāras investīcijas	Nozares politikas plānošanas dokuments	Nozares plānošanas politikas dokumentā noteiktās politikas nostādnes un prioritātes	Zinātnes nozaru grupas vai nozares (atbilstoši Fraskati rokasgrāmatā noteiktajai FOS klasifikācijai)
	Slēptās un atklātās dzimumu diskriminācijas formas – pieredze, darba devēju un darba ņēmēju nostāja, diskriminācijas cēloņi.			
Kopienas un vides sociālā ilgtspēja	Sociālo pakalpojumu tvērums – problēmas un risinājumi.² Sociālā drošumspēja – traucējošie faktori, attīstības iespējas. Sociālā kapitāla kopienā veidošana, ietekme uz cilvēku integrāciju, mobilitāti, līdzdalību. Pēfīt iespējas, kā savietot pelnošās nozares ar nepelnošo – sociālo jomu. Sabiedrības individualizācijas ietekme uz kopienas atbalsta sistēmu veidošanos. Indivīdu prakses sociālo situāciju risināšanā. Esošo atbalsta sistēmu novērtējums.	Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam (MK 04.12.2013 rīk.Nr.589) Profesionāla sociālā darba attīstības pamatnostādnes 2014.-2020. gadam	Mērķis: nodrošināt indivīda vajadzībām atbilstošu, sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanu, maksimāli sekmēt viņa pašaprūpes iespējas un neatkarīgas dzīves iespējas, sniegt nepieciešamo psihosociālo atbalstu krīzes situācijās, veicināt ģimenes locekļu iespēju integrēties darba tirgū, savienojot ģimenes un darba dzīvi, kā arī nodrošināt cienīgus dzīves apstākļus un augstas kvalitātes pakalpojumus aprūpes institūcijās tām personām, kuras smagu funkcionālo traucējumu un veselības stāvokļa dēļ nevar nodrošināt sev pašaprūpi un kuru aprūpe prasa nepārtrauktu speciālistu uzraudzību. Virzieni: - Deinstitutionalizācija. - Sabiedrībā balstīti, pēctecīgi un klienta individuālajām vajadzībām atbilstoši sociālie pakalpojumi. - Efektīva sociālo pakalpojumu pārvaldība. Mērķis: radīt vienotu sistēmu, kura nodrošina atbalstu iedzīvotājiem sociālo problēmu mazināšanā.	5. Sociālās zinātnes 5.2. Tautsaimniecība un uzņēmējdarbība 5.4. Socioloģija 5.9. Citas sociālās zinātnes

² Esošie demogrāfiskie izaicinājumi (sabiedrības novecošanās, dzimstības un darbaspējīgo iedzīvotāju īpatsvara samazināšanās, migrācija), prognozējamais darbaspēka trūkums vidējā termiņā, augstie nabadzības un sociālās atstumtības rādītāji un ierobežotie valsts un pašvaldību finanšu resursi ir tie faktori, kas nosaka nepieciešamību plānot tādu sociālo pakalpojumu sistēmu, kas būtu vērsta uz indivīda sociālā un ekonomiskā potenciāla maksimālu atjaunošanu un viņa integrāciju sabiedrībā un darba tirgū (*Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam*).

Izaicinājumi, kuru risināšanai nepieciešams fokusēt Latvijas pētniecības organizāciju darbu	Pētniecības problēmas, kuru izpētē nepieciešamas prioritāras investīcijas	Nozares politikas plānošanas dokuments	Nozares plānošanas politikas dokumentā noteiktās politikas nostādnes un prioritātes	Zinātnes nozaru grupas vai nozares (atbilstoši Fraskati rokasgrāmatā noteiktajai FOS klasifikācijai)
		(MK 18.12.2013. rīk. Nr.652)		
		Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādnes 2015.-2020. gadam (MK 12.05.2016. rīk. Nr. 244).	Apakšmērķis: - Attīstīt sociālo uzņēmējdarbību.	
		Konceptijas "Par sociālās uzņēmējdarbības ieviešanas iespējām Latvijā" (MK 30.10.2014. rīk. Nr. 618).	Mērķis ir atzīt un novērtēt sociālo uzņēmumu potenciālu, uzsākt pilnvērtīgas un efektīvas atbalsta sistēmas veidošanu un tiesiskā ietvara izstrādi sociālās uzņēmējdarbības attīstībai, piedāvāt definīciju un atbilstības kritērijus, kā arī atbalsta virzienus sociālajiem uzņēmumiem.	
		Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam (MK 22.11.2013. rīk. Nr. 564).	Mērķis ir veicināt, aizsargāt un nodrošināt to, lai personas ar invaliditāti varētu pilnībā un vienlīdzīgi ar citiem izmantot visas cilvēktiesības un pamatbrīvības, veicināt personas cieņas ievērošanu, kā arī veikt pasākumus invaliditātes izraisīto seku mazināšanai	
Sociālās inovācijas daudz-dimensionalitāte cilvēkresursu attīstībai	Darba un ģimenes stresori. Darba un ģimenes dzīves sabalansēšana. Cilvēkkapitāla veidošana. Sociālās nevienlīdzības mazināšana un marginalizēto grupu iekļaušanas veicināšana. Sociālo slazdu (nabadzības, bezdarba, atkarību u.c.) izpēte, meklējot risinājumus	Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādnes 2015.-2020. gadam (MK 12.05.2016. rīk. Nr. 244).	Mērķis: nodrošināt sabalansētu un līdzsvarotu darba tirgus attīstību, veidot politiku, kas stimulē jaunu darba vietu radīšanu tautsaimniecībā, samazināt bezdarba izraisītās negatīvās sekas, palīdzēt atgriezties darba tirgū nelabvēlīgā situācijā esošajiem bezdarbniekiem un darba meklētājiem, kā arī pilnvērtīgi izmantot cilvēkresursu potenciālu. Apakšmērķis: - Attīstīt sociālo uzņēmējdarbību.	5. Sociālās zinātnes 5.2. Tautsaimniecība un uzņēmējdarbība 5.4. Socioloģija 5.9. Citas sociālās zinātnes

Izaicinājumi, kuru risināšanai nepieciešams fokusēt Latvijas pētniecības organizāciju darbu	Pētniecības problēmas, kuru izpētē nepieciešamas prioritāras investīcijas	Nozares politikas plānošanas dokuments	Nozares plānošanas politikas dokumentā noteiktās politikas nostādnes un prioritātes	Zinātnes nozaru grupas vai nozares (atbilstoši Fraskati rokasgrāmatā noteiktajai FOS klasifikācijai)
	un sadarbības iespējas to mazināšanai. Sabiedrības fragmentācija, iespējamie risinājumi	Konceptijas "Par sociālās uzņēmējdarbības ieviešanas iespējām Latvijā" (MK 30.10.2014. rīk. Nr. 618).	Mērķis ir atzīt un novērtēt sociālo uzņēmumu potenciālu, uzsākt pilnvērtīgas un efektīvas atbalsta sistēmas veidošanu un tiesiskā ietvara izstrādi sociālās uzņēmējdarbības attīstībai, piedāvāt definīciju un atbilstības kritērijus, kā arī atbalsta virzienus sociālajiem uzņēmumiem.	
		Profesionāla sociālā darba attīstības pamatnostādnes 2014.-2020. gadam (MK 18.12.2013. rīk. Nr.652)	Mērķis: radīt vienotu sistēmu, kura nodrošina atbalstu iedzīvotājiem sociālo problēmu mazināšanā.	
		Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam (MK 04.12.2013 rīk.Nr.589)	Mērķis: nodrošināt indivīda vajadzībām atbilstošu, sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanu, maksimāli sekmēt viņa pašaprūpes iespējas un neatkarīgas dzīves iespējas, sniegt nepieciešamo psihosociālo atbalstu krīzes situācijās, veicināt ģimenes locekļu iespēju integrēties darba tirgū, savienojot ģimenes un darba dzīvi, kā arī nodrošināt cienīgus dzīves apstākļus un augstas kvalitātes pakalpojumus aprūpes institūcijās tām personām, kuras smagu funkcionālo traucējumu un veselības stāvokļa dēļ nevar nodrošināt sev pašaprūpi un kuru aprūpe prasa nepārtrauktu speciālistu uzraudzību.	
Sociālā darba profesionālā kapitāla tvērums sabiedrības labklājības veicināšanai	Izpētīt veiksmīgos un inovatīvos sociālos pakalpojumus un sociālā darba jomas, izstrādāt labās prakses modeli. Izzināt psihosociālos riskus sociālajā darbā, meklējot risinājumu to mazināšanai. Arodriskā faktori sociālajā darbā.	Profesionāla sociālā darba attīstības pamatnostādnes 2014.-2020. gadam (MK 18.12.2013. rīk. Nr.652)	Mērķis: radīt vienotu sistēmu, kura nodrošina atbalstu iedzīvotājiem sociālo problēmu mazināšanā. Rīcības virzieni: - sociālā darba kvalitātes pilnveidošana, - pieejamības nodrošināšana un efektivitātes paaugstināšana; - ilgtspējīga profesionāla sociālā darba attīstība.	5. Sociālās zinātnes 5.2. Tautsaimniecība un uzņēmējdarbība 5.4. Socioloģija 5.9. Citas sociālās zinātnes 3. Medicīnas un veselības zinātnes

Izaicinājumi, kuru risināšanai nepieciešams fokusēt Latvijas pētniecības organizāciju darbu	Pētniecības problēmas, kuru izpētē nepieciešamas prioritāras investīcijas	Nozares politikas plānošanas dokuments	Nozares plānošanas politikas dokumentā noteiktās politikas nostādnes un prioritātes	Zinātnes nozaru grupas vai nozares (atbilstoši Fraskati rokasgrāmatā noteiktajai FOS klasifikācijai)
	Sociālā darba profesijas ietvars drošības jautājumos (piemēram, aprūpei mājās). Sociālo pakalpojumu nozīme sabiedrības labklājības veicināšanā Sociālo pakalpojumu rezultātu (<i>output</i>) un ietekmes (<i>outcomes</i>) novērtēšana	Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādnes 2015.-2020. gadam (MK 12.05.2016. rīk. Nr. 244). Koncepcijas "Par sociālās uzņēmējdarbības ieviešanas iespējām Latvijā" (MK 30.10.2014. rīk. Nr. 618). Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam (MK 04.12.2013 rīk.Nr.589)	Apakšmērķis: - Attīstīt sociālo uzņēmējdarbību. Mērķis ir atzīt un novērtēt sociālo uzņēmumu potenciālu, uzsākt pilnvērtīgas un efektīvas atbalsta sistēmas veidošanu un tiesiskā ietvara izstrādi sociālās uzņēmējdarbības attīstībai, piedāvāt definīciju un atbilstības kritērijus, kā arī atbalsta virzienus sociālajiem uzņēmumiem. Mērķis: nodrošināt indivīda vajadzībām atbilstošu, sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanu, maksimāli sekmēt viņa pašaprūpes iespējas un neatkarīgas dzīves iespējas, sniegt nepieciešamo psihosociālo atbalstu krīzes situācijās, veicināt ģimenes locekļu iespēju integrēties darba tirgū, savienojot ģimenes un darba dzīvi, kā arī nodrošināt cienīgus dzīves apstākļus un augstas kvalitātes pakalpojumus aprūpes institūcijās tām personām, kuras smagu funkcionālo traucējumu un veselības stāvokļa dēļ nevar nodrošināt sev pašaprūpi un kuru aprūpe prasa nepārtrauktu speciālistu uzraudzību.	3.3. <i>Veselības zinātnes</i>
Personu ar funkcionāliem traucējumiem³ patstāvīgas dzīves iespēju nodrošināšana	Ieguldījumu invaliditātes seku un darbības zaudējuma novēršanā ietekme uz indivīdu un tautsaimniecību kopumā (sociālā un monetārā). Savlaicīgu valsts apmaksātu veselības	Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam (MK 22.11.2013. rīk. Nr. 564).	Mērķis ir veicināt, aizsargāt un nodrošināt to, lai personas ar invaliditāti varētu pilnībā un vienlīdzīgi ar citiem izmantot visas cilvēktiesības un pamatbrīvības, veicināt personas cieņas ievērošanu, kā arī veikt pasākumus invaliditātes izraisīto seku mazināšanai	5. Sociālās zinātnes 5.2. <i>Tautsaimniecība un uzņēmējdarbība</i> 5.3. <i>Izglītības zinātnes</i> 5.4. <i>Socioloģija</i>

³ t.sk. personas ar invaliditāti, ar garīga rakstura traucējumiem, ar daļēji vai pilnībā ierobežotām darba spējām, ar slimniekiem, ar īslaicīgu akūtu ierobežojumu.

Izaicinājumi, kuru risināšanai nepieciešams fokusēt Latvijas pētniecības organizāciju darbu	Pētniecības problēmas, kuru izpētē nepieciešamas prioritāras investīcijas	Nozares politikas plānošanas dokuments	Nozares plānošanas politikas dokumentā noteiktās politikas nostādnes un prioritātes	Zinātnes nozaru grupas vai nozares (atbilstoši Fraskati rokasgrāmatā noteiktajai FOS klasifikācijai)
	aprūpes pakalpojumu, kā arī rehabilitācijas un darbības atjaunošanas pasākumu nodrošināšanas, personām ar draudošu darbības zaudējumu un akūtām veselības problēmām, ietekme uz darba un profesionālo spēju saglabāšanu, ģimenes locekļu palikšanu darba tirgū, izdevumu pieaugumu vai samazinājumu sociālajiem pakalpojumiem un valsts pabalstiem. Veselības ekonomika un ekonometriski aprēķini. Asistīvo tehnoloģiju un rehabilitācijas pakalpojumu ietekme uz darbības uzlabošanu, esošā situācija un nepieciešamie uzlabojumi. Inovāciju tehnoloģiju pielietojums personas ar funkcionāliem traucējumiem ierobežojumu kompensēšanai – jaunu asistīvo tehnoloģiju un tehnisko palīg līdzekļu izstrāde, ierīces mobilitātei, aprūpei, saziņai, utt. Veselības zuduma korelācija ar darbības ierobežojumu (spēju pildīt līdzšinējos darba pienākumus). Dzīvesveida un paradumu ietekme uz funkcionālo traucējumu iestāšanos. Personu attieksme pret savu dzīves paradumu potenciālo negatīvo ietekmi, motivācija mainīt paradumus, kas radījuši negatīvu ietekmi, kā arī motivācija saglabāt esošo situāciju. Personu ar funkcionāliem traucējumiem konkurētspēja darba tirgū.	Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam (MK 04.12.2013 rīk.Nr.589) Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādnes 2015.- 2020. gadam (MK 12.05.2016. rīk. Nr. 244).	Mērķis: nodrošināt indivīda vajadzībām atbilstošu, sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanu, maksimāli sekmēt viņa pašaprūpes iespējas un neatkarīgas dzīves iespējas, sniegt nepieciešamo psihosociālo atbalstu krīzes situācijās, veicināt ģimenes locekļu iespēju integrēties darba tirgū, savienojot ģimenes un darba dzīvi, kā arī nodrošināt cienīgus dzīves apstākļus un augstas kvalitātes pakalpojumus aprūpes institūcijās tām personām, kuras smagu funkcionālo traucējumu un veselības stāvokļa dēļ nevar nodrošināt sev pašaprūpi un kuru aprūpe prasa nepārtrauktu speciālistu uzraudzību. Mērķis: nodrošināt sabalansētu un līdzsvarotu darba tirgus attīstību, veidot politiku, kas stimulē jaunu darba vietu radīšanu tautsaimniecībā, samazināt bezdarba izraisītās negatīvās sekas, palīdzēt atgriezties darba tirgū nelabvēlīgā situācijā esošajiem bezdarbniekiem un darba meklētājiem, kā arī pilnvērtīgi izmantot cilvēkresursu potenciālu.	5.9. <i>Citas sociālās zinātnes (starpnozaru sociālās zinātnes)</i> 2. Inženierzinātne un tehnoloģija 2.2. <i>Elektrotehnika, elektronika, informācijas aprites sistēmu projektēšana</i> 2.6. <i>Medicīniskā inženierija</i> 2.11. <i>Citas inženierzinātnes un tehnoloģijas</i> 3. Medicīnas un veselības zinātnes 3.3. <i>Veselības zinātnes</i> 3.5. <i>Citas medicīnas zinātnes</i>

Izaicinājumi, kuru risināšanai nepieciešams fokusēt Latvijas pētniecības organizāciju darbu	Pētniecības problēmas, kuru izpētē nepieciešamas prioritāras investīcijas	Nozares politikas plānošanas dokuments	Nozares plānošanas politikas dokumentā noteiktās politikas nostādnes un prioritātes	Zinātnes nozaru grupas vai nozares (atbilstoši Fraskati rokasgrāmatā noteiktajai FOS klasifikācijai)
	Darba devēju motivācija saistībā ar nosacījumiem un kompensējošiem pasākumiem, kas veicinātu personu ar invaliditāti nodarbinātību. Darba devēju gatavība nodarbināt personas ar funkcionāliem traucējumiem. Personu ar invaliditāti izaugsmes un karjeras iespējas. Piemērotākās profesijas pie noteiktiem funkcionāliem traucējumiem. Speciālo izglītības iestāžu absolventu līdzvērtīgas konkurences iespējas darba tirgū. Personas ar funkcionāliem traucējumiem, kas saņēmusi atbalsta pasākumus un ieguvusi vispārējo izglītību sociālais kapitāls un neatkarīgas dzīves iespējas. Stereotipi sabiedrībā un no darba devēju puses par personu ar funkcionāliem ierobežojumiem darba spējām un motivāciju. Izmaiņas apkārtējās sabiedrības attieksmē, ja grupā/ klasē ienāk cilvēks ar funkcionāliem traucējumiem. Sieviešu un vīriešu ar funkcionāliem traucējumiem situācijas portretējums, vai atšķiras cēloņi, nepieciešamie atbalsta pasākumi (kādi ir dzimumam specifiski nepieciešamie pakalpojumi, nianses to nodrošināšanā), attieksme pret savu veselību, centieni panākt uzlabojumus, ģimenes atbalsts, nākotnes iespējas. Situācija ģimenēs, kurās ir aprūpējams ģimenes loceklis, - veselības stāvoklis,			

Izaicinājumi, kuru risināšanai nepieciešams fokusēt Latvijas pētniecības organizāciju darbu	Pētniecības problēmas, kuru izpētē nepieciešamas prioritāras investīcijas	Nozares politikas plānošanas dokuments	Nozares plānošanas politikas dokumentā noteiktās politikas nostādnes un prioritātes	Zinātnes nozaru grupas vai nozares (atbilstoši Fraskati rokasgrāmatā noteiktajai FOS klasifikācijai)
	aprūpes pienākumu sadalījums, ietekme uz nākotnes pensiju, profesionālās karjeras saglabāšana, iespēja būt nodarbinātībā, sociālā nevienlīdzība. <i>Iespējams, kādā no iepriekš nosauktajām tēmām, sašaurināt pētāmo mērķa grupu uz personām ar invaliditāti vai funkcionāliem traucējumiem.</i>			